

Eczacı Hacı Hamdi Bey Hangi Tarihte Öldü?

When did the pharmacist El-Hadj Hamdi Bey pass away?

Şeref Etker¹

¹Dr., İstanbul, Türkiye

ORCID: Ş.E. 0000-0001-6966-8816

Sorumlu yazar/Corresponding author:

Şeref Etker,

İstanbul, Türkiye

E-posta/E-mail: serrefetker@gmail.com

Başvuru/Submitted: 14.04.2022

Kabul/Accepted: 27.04.2022

Online yayın/Published online: 05.07.2022

Atıf/Citation: Etker, Şeref. "Eczacı Hamdi Bey Hangi Tarihte Öldü?" *Osmanlı Bilimi Araştırmaları* 23, 2 (2022): 425-430.
<https://doi.org/10.26650/oba.1103779>

ÖZ

Türkiye eczacılık tarihinin ilklerinden biri olan eczacı Hacı Ahmed Hamdi Bey'in yaşamöyküsü bilinmemektedir. Bazı kaynaklarda ölüm tarihi olarak gösterilen 1909 yılı tartışmalıdır. Hacı Hamdi Bey'in başkanlığını yaptığı Osmanlı Eczacıları İttihad Cemiyeti, 20 Ağustos 1908'de kurulduktan birkaç yıl sonrada çalışmalarını sonlandırmıştır. E. T. Kocacık, Osmanlı Eczacıları İttihad Cemiyeti'nin basılı nizamnamesini incelediği ve *Osmanlı Bilimi Araştırmaları* dergisinde yayımlanan makalesinde, Eczacı Hamdi Bey'in ölümünün derneğin kapanışına neden olduğunu önermiştir. Dönemin eczacılıkla ilgili haberlerinin yeniden gözden geçirilerek irdelenmesiyle Hamdi Bey'in 1909 yılından sonra vefat ettiği anlaşılmıştır.

Anahtar sözcükler: Eczacı Ahmed Hamdi, Biyografi, Türkiye eczacılık tarihi, Eczacı dernekleri

ABSTRACT

El-Hadj Hamdi Bey is renowned as the first Turkish pharmacist, but details of his personal life remain largely unknown. Even the suggested date of his passing in 1909 is unverified. Hamdi Bey was one of the founding members of the Ottoman Pharmaceutical Society (Union Pharmaceutique Ottomane), established in Istanbul on August 20, 1908. An article by E.T. Kocacık in the *Studies in Ottoman Science* reviewing the published statute of this multi-ethnic professional society posits the passing of Hamdi Bey himself as a primary reason for the dissolution of the Union. However, literary evidence suggests that Hamdi Bey passed away after 1909, and his comprehensive biography is yet to be written.

Keywords: Pharmacist Ahmed Hamdi, Biography, Turkish history of pharmacy, Pharmacists' unions

Prof. Dr. Turhan Baytop, *Türk Eczacılık Tarihi*'nde Eczacı Hacı Ahmed Hamdi Bey'in ölüm tarihini 1909 olarak verir.¹ Fakat, bu tarihe bir soru işareti eklemeyi de unutmaz: Hamdi Ahmed "1909 (?) yılında vefat etmiştir".²

Eyüp Talha Kocacık'ın *Osmanlı Bilimi Araştırmaları*'nda yayımlanan "Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti'nin (*Union Pharmaceutique Ottomane*) Kuruluşu ve Nizamnamesine Göre Yapısı" başlıklı makalesinde ise, hiçbir kuşkuyla yer bırakılmadan: Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti'nin (OEİC) "kurucu başkanı olan Hamdi Bey 1909'da vefat etmiştir" bilgisi verildikten sonra,³ Hamdi Bey'in ölümü ile derneğin dağılması arasında bir ilişki kurulabileceği önerilmiştir: "Cemiyetin 1909 yılında bölünüp, gayrimüslim eczacıların ayrılmasında Hamdi Bey'in vefatının da bir etkisi olabilir".⁴ Makalenin kaynakları arasında gösterilen tek sayfalık bir Fransızca yazı eczacı El-Hac Hamdi Bey'e aittir. Ne var ki, bu yazı Ocak 1910 tarihli dir.⁵

Hamdi Bey'in anılan Fransızca yazısının yer aldığı *Revue médico-pharmaceutique*, ayda iki kez yayımlanan, İstanbul eczacılığının merkezinde konumlanmış, güncel bir dergidir. Bu derginin 1910 yılının Ocak ayında çıkan ve yukarıda belirtilen sayısında Eczacı Hamdi Bey'in "*feu*" (müteveffa, ölü) olarak anılmamış olması, onun bu tarihte sağ olduğunun bir kanıtı olarak algılanmalıdır. Araştırmalara karşın Eczacı Hamdi Bey'in ölüm tarihi henüz kesinlikle belirlenememiştir, ama 1910 tarihli makalesine bakarak onun 1909 yılında ölmediğini söyleyebiliriz.

Aynı derginin, Temmuz 1911 tarihli sayısında çıkan bir başka haberde Eczacı M. Ziyaeddin Efendi'nin Hamdi Bey'in Unkapanı'ndaki eczanesini satın aldığı bildirilmektedir.⁶ Ancak, bu haberde de Hamdi Bey için "*feu*" ifadesi kullanılmamıştır. Bu durumda, Hamdi Bey'in 1911 yılının Temmuz ayında sağ olduğu güçlü bir olasılık olarak ortaya çıkmaktadır.

Revue médico-pharmaceutique dergisinin Nisan 1912 tarihli sayısında eczacı H.[Hacı] Hamdi Bey'in yol genişletme çalışmaları nedeniyle eczanesinin bulunduğu binanın yıkılması üzerine Vezneciler'deki eczanesini kapatmak zorunda kaldığı bildirilmektedir.⁷ Daha sonra, Londra'da yayımlanan *Chemist & Druggist* dergisinin Hamdi Bey'in "yoksul bir insan olarak öldüğünü" yazması ise, onun son yıllarını tam bir karanlığa büründürmektedir.⁸

1 Turhan Baytop, *Türk Eczacılık Tarihi* (İstanbul: İstanbul Üniversitesi Eczacılık Fakültesi, 1985), 133, 419.

2 Baytop, *Türk Eczacılık Tarihi*, 419.

3 Eyüp Talha Kocacık, "Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti'nin (*Union Pharmaceutique Ottomane*) Kuruluşu ve Nizamnamesine Göre Yapısı," *Osmanlı Bilimi Araştırmaları* 23, 1 (2022): 147, 148.

4 Kocacık, "Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti'nin," 148.

5 El Hadj Hamdi, "Procédé nouveau pour la Préparation des Extraits fluides par Lixiviation," *Revue médico-pharmaceutique* (İstanbul) 23, 1 (1910): 4.

6 "Mouvements et Affaires pharmaceutiques." *Revue médico-pharmaceutique* (İstanbul) 24, 13 (1 Juillet 1911): 154.

7 "Mouvement pharmaceutique," *Revue médico-pharmaceutique* (İstanbul) 25, 8 (15 Avril 1912): 94.

8 "The late Hadji Hamdi Bey was the first Mussulman to open a large modern Turkish pharmacy in Stamboul, he

Hamdi Bey'in başkanlığını yaptığı *Dersaadet Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti Nizamnamesi'*ne göre, OEİC'nin kuruluş tarihi 20 Ağustos 1908'dir. OEİC'nin kuruluşu İkinci Meşrutiyet'in ilanının coşkulu havası içinde gerçekleşmiştir: ⁹

Şehri halin yedinci pencişenbih günü [20 Ağustos] günü sabahleyin [alafranga] saat iki raddelerinde şehrimizde bulunan bilcümle eczacı efendiler [Fener] Kılıburnu Gazinosu'nda *Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti* namı altında tecemmu ederek, eczacı-yı şehir [Hacı] Hamdi Bey tarafından Kanun-ı Esasi'nin millete bahş ettiği Hürriyet, Adalet, Müsavat ve Uhuvvet'den ve meslek-i celil-i tababetin mühim bir şubesi olan eczacılığın memalik-i mütemeddinedeki terakkiyatından bahis bir nutuk irad edilerek, bu sanat-ı celili'l-kadrin memleketimizde dahi terakkiyatına elbirliğile çalışmak lazım olduğunu bast ve beyan eyledikten sonra, Kanunu-ı Esasi'nin idame ve muhafazası uğrunda her nev'i fedakarlığı göze aldıklarına ve buna karşı vuku bulacak taaruzata kanlarının son damlasına kadar çalışacaklarına dair hazreti yemine davetle, hazirundan İslam, Hıristiyan ve Musevi Kitabullah üzerine ellerini basarak yegan yegan tahlif edilmiş ve Bahriye Nezareti'nden gönderilen musika [mızıka] Hürriyet Marşını terennüm eyledikten sonra “Yaşasun Hürriyet! Yaşasun Vatan! Yaşasun Ordu! Yaşasun Bahriye!” nidaları tekrar olunmuştur. Badehu Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti [İdare Heyeti] bil-intihab ber-vech-i ati teşekkül olunmuştur :

Reis-i evvel: Hacı Hamdi Bey; Reis-i sani: Andriya Miridis Efendi; Aza[lar]: Oton Celalyan Efendi, Edhem Pertev Bey, Mehmed Kazım Bey, Jak Garih Bey, İbrahim Hakkı Bey, Nargileciyan Bey, Aleksı Vasilyadi Bey, Beşir Kemal Bey, Halikopulos Bey, Sava Nazlıoğlu Bey.

İşbu intihabatın icrasından sonra huzzara şerbetler, sigaralar ikram edilmş ve mükemmel bir büfeden haziruna bir kahvaltı tertib kılınmıştır. İşbu cemiyete, Reis Hamdi Bey tarafından ikinci bir nutuk iradile hazirunun şiddetli alkışlarla nihayet verilmiştir. Bu esnada cemiyetin mükemmel bir fotoğrafı ahz edilmiştir.

OEİC'nin kuruluşu yurtiçinde olduğu gibi,¹⁰ yurtdışında da ilgi görmüştür.¹¹ Burada hatırlanması gereken, OEİC toplantısına katılan eczacıların çoğunluğunun, daha önce kurulan Dersaadet Eczacılar Cemiyeti (Cemiyet-i Eczacıyan der Asitane-i Aliye / *Société de Pharmacie de Constantinople*) gibi derneklerin üyesi oluşudur. Öyle anlaşılıyor ki, OEİC'nin kuruluş toplantısına katılanların bir kısmı – yemin etmeyerek – derneğe üye olmamış ve Yönetim Kurulu seçimine katılmamıştır.

is still remembered as a philosopher, a friend and educator of the people, and although owning a very profitable business, he died a poor man.” Bkz. “Modern Turkish Pharmacy,” *Chemist & Druggist* (London) 103, 3/2373 (July 18, 1925): 107.

9 “Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti,” *Sabah*, numero 6792, Cumaertesi 25 Receb 1326 / 9 Ağustos 1324 / 22 Ağustos efrenci 1908, 4.

10 “Les pharmaciens ottomans,” *Stamboul*, Année quarantième, No. 200, Samedi, 22 août 1908, 2.

11 “Türkische pharmazeutische Union,” *Zeitschrift des Allgemeinen Österreichischen Apotheker-Vereine* (Viyanı) 46, 40 (3 Oktober 1908): 512.

İstanbul eczacıları iki derneğe üye olmakta ve toplantılarına katılmakta da bir sakınca görmemişlerdir. Hatta, Devlet-i Osmaniye Eczacıları Cemiyeti'nin (*Société des Pharmaciens de l'Empire Ottoman*) 27 Ekim 1910 tarihli "Eczacı Mühürleri Defteri"ne göre,¹² Hacı Hamdi Bey bile, Pierre Apéry'nin başkanlığını yaptığı yeni derneğin üyesidir !

Sayın Kocacık'ın makalesinde, [OEİC] Başkanı Hamdi Bey ve Genel Sekreter [İbrahim] Hakkı Bey'in imzalarıyla 2 Kasım 1908 tarihinde Dahiliye Nezareti'ne sunulan Nizamnamesinin 2 Ocak 1909'da onaylandığı belirtilmektedir (s. 140). Başvuru belgesinin üzerinde R. 20 Teşrinievvel 1324 [2 Kasım 1908] tarihi vardır. (Kaynak gösterilen BOA. DH.MKT. 2673-3 sayılı dosya için verilen 9 Zilkade 1326 [3 Aralık 1908] tarihi, aynı dosyadaki Cemiyet-i Matbuat-ı Osmaniye belgesine (Belge 25) aittir.) OEİC'nin kuruluşu ile ilgili başvuruda (Belge 23) Hicri tarih yoktur. Nizamname metni içinde de yalnız Rumi tarihler kullanılmıştır (Mad. 1, 15, 66, 67). Basılı OEİC Nizamnamesinin dış kapağındaki tarih 1326'dır. Nizamname metninin hiçbir yerinde Hicri tarih kullanılmadığı halde, makalede Hicri sayılan bu tarih "[H] 1326 [M. 1908]" olarak verilmiştir. Bunun nedeni Eczacı Hamdi Bey'in 1909'da öldüğü varsayımı olmalıdır. 1908 yılı içinde henüz onaylanmamış bir nizamnamenin basılamayacağı; 1326/1910'da basılan Nizamnameye, 1908 yılına ait seçim sonuçlarının sonradan eklenebileceği değerlendirilmemiştir.

The Lancet'te 1909 Nisan ayında çıkan bir haberde: Osmanlı Eczacı Derneği'nin (*The Ottoman Pharmaceutical Association*) 200'den fazla üyesinin Beyoğlu'ndaki İtalyan İşçi Birliği (*La Società operaia di mutuo soccorso di Constantinopoli*) salonunda biraraya gelerek, dernek tüzüğü'nün "35. maddesi" ile derneğin statüsünü, üyelerin hak ve görevlerini tartışarak Nizamnameyi esastan ele aldıkları bildirilmektedir.¹³ (Yayımlanan Nizamnamedeki eksik (54.) madde bu tartışmalarla ilgili olabilir ?) OEİC çalışmalarını aralıksız sürdürürse de üyelerinin Meşrutiyet ile birlikte yükselmiş olan beklentilerini karşılayamaz. Bu dönemde bütün kuruluşların varlığına darbe vuran önemli bir olay 31 Mart/13 Nisan 1909 kalkışmasının ülkede yarattığı kaos olmuştur.

12 Prof.Dr. Turhan Baytop'un arşivindeki "Eczacı Mühürleri Defteri" yayıma hazırlanmaktadır. Defterdeki mühür üzerindeki bilgiler şu şekildedir: "Eczahane-i Hamdi, Unkapanı, Zeyrek Caddesi / PHARMACIE HAMDİ, OUN KAPAN, RUE ZÉÏRÉK."

13 "Over 200 pharmacists of Constantinople assembled lately in the premises of the Italian Società Operaia in order to deliberate on some important questions concerning the 35th Article of the Standing Regulations of the Ottoman Pharmaceutical Association. It was unanimously decided at this meeting that the delegates of the pharmacutists (*sic*) should formulate and submit a new scheme of rules and precepts with regard to the actual status of the association, the rights and duties of its members, and the existing tariff, which is far from being satisfactory. In view also of the doubtful character of the Ottoman law which regulates, or rather ought to regulate, the practice of chemists and druggists, it was thought necessary to appoint a special delegation consisting of the president of the association, El Hadj Hamdi Bey, and Messrs. Irineu and Husni Bey, to appeal to the authorities in order to bring about a more reasonable application of the law in question. This special delegation or commission will also take the necessary steps to guard the privileges of the association and to abolish the unlawful practices of numerous unscrupulous chemists and druggists, which practices are often prejudicial and even fatal to public health." Bkz. *The Lancet* (London), I (April 24, 1909): 1217.

OEİC İdare Heyetinin “ilk toplantılarının Beşir Kemal eczanesinin üst katında ve daha sonra VI. Daire (Beyoğlu) semtinde bir apartman katında” yapıldığını bildirilmiştir.¹⁴ Derneğin, 9 Kasım 1910 tarihli bir belgede “*merkez-i idaresi Bağçekapusu’nda Beşir Kemal Eczahanesi fevkinde bulunan Eczacılar İttihad Cemiyeti*” olarak tanıtılması,¹⁵ ortaya bir başka soru çıkarmaktadır : Naşid Baylav, 9 Kasım 1910’da “Fransızca isimli” Devlet-i Osmaniye Eczacıları Cemiyeti’nin Beyoğlu’ndaki aynı adresteki daireye yerleştiğini yazmakta, ama bu konuda bir açıklama yapmamaktadır.¹⁶ Türk eczacıların sayıca azınlıkta olmalarına karşın kısa sürede bu derneğin yönetimini de ele almaları, siyasal gücün belirleyici etmen olduğunu gösterir.

Sözkonusu makalede zamanlama ile ilgili bir yanlış: Nizamname’de geçen “*vakt-i zuhr*” deyiminin “gün doğumu” olarak Türkçeleştirilmesidir (Mad. 32, 35 ve 57). Buna göre, “Kütüphane her Cuma, Cumartesi ve Pazar günleri gün doğumundan itibaren sadece dört saatliğine üyelere açık tutulacaktır”.¹⁷ Gündoğumu *tulu’-i şems*; *vakt-i zuhr* ise öğle vaktidir.¹⁸ Yine Derneğin toplantılarının (*vakt-i zuhrda bed’ ile...*) gündoğumunda başlaması beklenemezdi.

Makalede, OEİC ile Devlet-i Osmaniye Eczacıları Cemiyeti arasındaki çekişmeye değinilmiş, fakat OEİC ile aynı tarihte, 1908 yılının Ağustos ayında, Selanik’te kurulan “Eczacılar (İttihad) Cemiyeti” (*l’Union des Pharmaciens de Salonique*) ile olan benzerliğe değinilmemiştir.¹⁹ Selanik’teki 65 eczacıdan 55’inin katıldığı; Yahudi, Türk/Müslüman, Rum, Bulgar, Frenk vd. milletlerden eczacıların oluşturduğu derneğin dili Türkçedir.²⁰ Kurucu başkanlığını Edouard Sabetai Isaac de Abravanel’in (1870-1961) yaptığı Selanik’teki meslek derneğinin ömrü de, – OEİC ve İkinci Meşrutiyet döneminin başlangıcında İttihat ve Terakki Cemiyeti’nin yönlendirdiği başka dernekler gibi – kısa olmuştur.²¹

14 Baytop, *Türk Eczacılık Tarihi*, 271.

15 T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi (BOA), DH.İD. 126-1-7, 6 Zilkade 1328 [9 Kasım 1910].

16 Naşid Baylav, *Eczacılık Tarihi* (İstanbul: Yörük Matbaası, 1968), 289.

17 Kocacık, “Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti’nin,” 143.

18 ‘Güneş’in doğuşu (*tulu’-i şems*) ve öğle vaktinin (*vakt-i zuhr*) belirlenmesi.’ Bkz. *Osmanlıda Gökküresi Kullanımı / Osman Saib Efendi’nin Ta’limü’l-Küre Risalesi*, yay. haz. Atilla Bir, Burak Barutçu ve Mustafa Kaçar (İstanbul: (Özel yayın), 2012), 23.

19 “Les pharmaciens de Salonique se sont réunis hier soir et ont constitué une union pharmaceutique. Dans une séance précédente on avait confié à une commission spéciale le soin de rédiger les statuts qui furent lus et approuvés. On procéda ensuite à l’élection du comité. Ont été nommés: Président, M. E. Abravanel, qui malgré son refus, dut accepter la charge sur l’insistance de ses collègues. Les autres membres du comité son MM. Raphaël Benuzilio, Patoras, Chevket, Ibrahim, Papista, Ethem, Ismail, Served, Davichon Benveniste. Aujourd’hui même le comité se réunit en séance régulière. **La langue officielle est le turc.**” *Journal de Salonique*, No. 1281, Samedi 22 août 1908, 4.

20 *Journal de Salonique*, No. 1286, Dimanche 6 septembre 1908, 1.

21 Αλέξανδρος Χ. Γρηγορίου [Aleksandros H. Grigoriu]. *Φαρμακοποιοί και φαρμακεία της Θεσσαλονίκης, 1872-1912* [Selanik’te Eczacılar ve Eczaneler, 1870-1912] Πρακτικά διεπιστημονικού συμποσίου Η ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΣΤΙΣ ΠΑΡΑΜΟΝΕΣ ΤΟΥ 1912 (Θεσσαλονίκη : Εβραϊκό Μουσείο Θεσσαλονίκης, 2015), 348-403.

OEİC'nin Nizamnamesi üzerine yapılan eczacılık tarihi çalışması, tekil kaynağa dayanan çıkarımların her halde sağlama gerektirdiğini bir kez daha göstermiştir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author has no conflict of interest to declare.

Grant Support: The author declared that this study has received no financial support.

KAYNAKÇA / BIBLIOGRAPHY

Arşiv Kaynakları / Archival Sources

T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi (BOA) DH.ID. 126-1-7, 6 Zilkade 1328.

Basılı Kaynaklar / Printed Sources

Baylav, Naşid. *Eczacılık Tarihi*. İstanbul: Yörük Matbaası, 1968.

Baytop, Turhan. *Türk Eczacılık Tarihi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Eczacılık Fakültesi, 1985.

Γρηγορίου, Αλέξανδρος Χ. [Grigoriu, Aleksandros H.]. *Φαρμακοποιοί και φαρμακεία της Θεσσαλονίκης, 1872-1912* [Selanik'te Eczacılar ve Eczaneler, 1870-1912] Πρακτικά διεπιστημονικού συμποσίου Η ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΣΤΙΣ ΠΑΡΑΜΟΝΕΣ ΤΟΥ 1912. Θεσσαλονίκη : Εβραϊκό Μουσείο Θεσσαλονίκης/ Selanik 2015.

Hamdi, El Hadj. "Procédé nouveau pour la Préparation des Extraits fluides par Lixiviation." *Revue médico-pharmaceutique* (Istanbul) 23, 1 (1910): 4.

Kocacık, Eyüp Talha. "Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti'nin (*Union Pharmaceutique Ottomane*) Kuruluşu ve Nizamnamesine Göre Yapısı." *Osmanlı Bilimi Araştırmaları* 23, 1 (2022): 137-199.

Journal de Salonique, No. 1281, Samedi, 22 août 1908.

Journal de Salonique, No. 1286, Dimanche, 6 septembre 1908.

"Modern Turkish Pharmacy." *Chemist & Druggist* (London) 103, 3/2373 (July 18, 1925): 107.

"Mouvements et Affaires pharmaceutiques." *Revue médico-pharmaceutique* 24, 13 (1 Juillet 1911): 154.

"Mouvement pharmaceutique." *Revue médico-pharmaceutique* 25, 8 (15 Avril 1912): 94.

"Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti." *Sabah*, numero 6792, Cumaertesi 25 Receb 1326 / 9 Ağustos 1324 / 22 Ağustos efrenci 1908.

Osmanlıda Gökküresi Kullanımı / Osman Saib Efendi'nin Ta'limü'l-Küre Risalesi. Yayına hazırlayanlar Atilla Bir, Burak Barutçu ve Mustafa Kaçar. İstanbul: (Özel yayın), 2012.

"The Ottoman Pharmaceutical Association." *The Lancet* (London), (April 24, 1909): 1217.

"Les Pharmaciens ottomans." *Stamboul*, Année quarantième, No. 200, Samedi, 22 août 1908.

"Türkische pharmazeutische Union." *Zeitschrift des Allgemeinen Österreichischen Apotheker-Vereine* (Viyana) 46, 40 (3 Oktober 1908): 512.